Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

Μία ζωὴ πλήρης πίστεως-ἀγάπης καὶ σοφίας

109ον

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ

Ποῖος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν μυστηρίων τῆς ἐκκλησίας;

—Ὁ ἀριθμὸς τῶν μυστηρίων ὑπὸ γενικὴν ἔννοιαν ἐστὶ πολύς, διότι πάντα τὰ ὑπὲρ νοῦν καὶ ἔννοιαν γενόμενα κατὰ τὴν ἔνσαρκον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Οἰκονομίαν εἰσὶ μυστήρια Θεοῦ. Μυστήριὰ εἰσιν ἐπίσης καὶ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τας θείας ἀποκαλύψεις, τὰς ἐμπνεύσεις, θεοπνευστίας, προφητείας καὶ πάντα τὰ ἐξαίσια θαύματα τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γενόμενα προς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ καίτοι πολλὴ ἡ πληθὺς τῶν τοιούτων μυστηρίων, τὰ μυστήρια ὅμως ὑπὸ τὴν μερικὴν τῆς λέξεως σημασίαν τὰ πιστευθέντα τῇ ἐκκλησία ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν καὶ ἁγιασμὸν τῶν πιστῶν εἰσιν ἑπτά· ἤτοι τὸ Βάπτισμα, τὸ Χρίσμα, ἡ Εὐχαριστία, ἡ Μετάνοια, ἡ Ἱερωσύνη, ὁ Γάμος, καὶ τὸ Εὐχέλαιον. (Διονυσ. Ἀρεοπ. 6'. Ἐκκλ. Ἱεραρχ.).

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

Τί εἶναι Βάπτισμα;

—Βάπτισμα ἐστι τὸ λουτρὸν τῆς πολιγγενεσίας δι' οὗ ὁ βαπτιζόμενος εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐν τῷ ὕδατι ἐν τρισὶ καταδύσεσι καὶ ἀναδύσεσιν ὑπὸ τοῦ λειτουργοῦ τῆς ἐκκλησίας καθαρίζεται ἀπὸ τοῦ ρύπου τῆς προπατορικῆς καὶ προαιρετικῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀναγεννᾶται εἰς καινὸν ἄνθρωπον, καὶ ζῇ ἐν Χριστῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον· διότι ἐν τῷ βαπτίσματι λούεται ἡ ψυχὴ τοῦ βαπτιζομένου μυστικῶς διὰ τοῦ τιμίου ἱλαστηρίου αἵματος τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Πῶς καλεῖ τὸ ἅγιον βάπτισμα ὁ Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης;

—Ὁ Συμεὼν καλεῖ τὸ Βάπτισμα ἀρχὴν καὶ ὁδοποίησιν τῆς πρὸς Θεὸν οἰκειώσεως καὶ τῆς ἐπουρανίου κληρονομίας.

Τί εἴπομεν περὶ δικαιώσεως;

—Ὅτι ἡ ἐν τῷ βαπτίσματι δικαίωσις ἐστι πλήρης καὶ τελεία δικαίωσις, ἑπομένως δικαστικὴ καὶ θεραπευτική· διὸ καὶ οἱ βαπτιζόμενοι ἀποβαίνουσι δίκαιοι, οὐχὶ θεωροῦνται δίκαιοι.

Τίνες θεωροῦσι τὴν δικαίωσιν ὡς ἁπλῆν δικαστικὴν πρᾶξιν τοῦ Θεοῦ, δι' ἧς θεωροῦνται δίκαιοι οὐχὶ δὲ ἀποβαίνουσι δίκαιοι οἱ βαπτιζόμενοι;

—Οἱ Διαμαρτυρόμενοι σφαλλόμενοι· διότι ἡ τοιαύτη δικαίωσις δὲν ἤθελεν εἰσθαι τελεία καὶ θεραπευτικὴ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐξωτερικὴ μηδεμίαν ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἐπιφέρουσα θεραπείαν.

Ποῖον τὸ τέλος τοῦ ἐπὶ γῆς βίου τοῦ βαπτισθέντος καὶ δικαιωθέντος ἀνθρώπου;

—Τέλος τοῦ ἐπὶ γῆς βίου τοῦ βαπτισθέντος ἐστιν ὁ ἁγιασμὸς καὶ ἡ τελείωσις αὐτοῦ· κατορθοῖ δὲ τοῦτο ὁ χριστιανὸς προαιρούμενος τὸ ἀγοθὸν καὶ ἐκπληρῶν αὐτὸ τῇ θεία ἀρωγῇ καὶ συναντιλήψει.

Τίνα εἶναι τὰ ἁγιάζοντα τὸν βεβαπτισμένον μυστήρια;

—Τὰ ἁγιάζοντα τὸν βεβαπτισμένον μυστήρια καὶ ἄγοντα αὐτὸν εἰς τὴν ἑαυτοῦ τελείωσιν εἰσὶ τὸ μῦρον ἤτοι τὸ χρίσμα, ἡ εὐχαριστία, καὶ ἡ μετάνοια· ταῦτα εἰσὶ κοινὰ καὶ ὑποχρεωτικὰ τοῖς πᾶσι· ἡ ἱερωσύνη, ὁ γάμος, καὶ τὸ εὐχέλαιον· ταῦτα εἰσὶ προαιρετικά.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΧΡΙΣΜΑΤΟΣ

Τί εἶναι χρίσμα;

—Χρίσμα ἐστι μυστήριον δι' ἁγίου μύρου τελούμενον ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως ἢ ἱερέως ἐπὶ τὸν βεβαπτισμένον, μεταδοτικὸν τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως ὁ βαπτισθεὶς ἀχθῇ εἰς τὴν πνευματικὴν τελειότητα καὶ κατισχύσῃ τοῦ πονηροῦ.

Πῶς καλεῖται τὸ χρίσμα διὰ τὸν συμβολικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα;

—Σημείωσις Χριστοῦ καὶ σφραγὶς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· διότι διὰ τοῦ Χρίσματος τοῦ Ἁγίου Μύρου ἐπιχέεται τῷ βαπτισθέντι τὸ πνευματικὸν μύρον ἤγουν τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου πνεύματος· καὶ καθίσταται ὁ βεβαπτισμένος εὐωδία Χριστοῦ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὅστις λέγει ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν (Β' Κορινθ. κεφ. 6' 15).

Πόσα τινὰ λαμβάνει οὐράνια ἀγαθὰ ὁ βαπτισθεὶς καὶ χρισθεὶς διὰ τοῦ Ἁγίου Μύρου;

—α) Τὴν σφραγῖδα τῆς υἱοθεσίας· β) τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου πνεύματος· γ) τὴν ἕνωσιν μετὰ τοῦ θεαρχικοῦ πνεύματος· δ) τὴν ἴασιν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· ε) τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ ς) ἀναδεικνύεται στρατιώτης τοῦ Μεγάλου Βασιλέως καὶ ζ) ἀποβαίνει ἀνάλωτος τοῖς πολεμίοις.

Τὸ Ἅγιον Μύρον ὑπὸ τίνων παρεδόθη τῇ Ἐκκλησίᾳ;

—Ὑπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· αὐτοὶ ὅμως ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ βεβαπτισμένου καὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως μόνης ἐλάμβανον οἱ βεβαπτισμένοι πνεῦμα ἅγιον (Πράξ. η' 17).

Ἡ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπιφοίτησις ἐπὶ τὸν χριόμενον πῶς λέγεται κατὰ τὴν γλῶσσαν τῆς ἁγίας Γραφῆς;

—Βάπτισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ὡς ἐν τῷ χωρίῳ, «Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ»· καὶ ἐν τῷ χωρίῳ· «Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι. Αὐτὸς δὲ βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ» (πράξ. α' 5, Ματθ. γ' 11).

Πῶς καλεῖται τὸ δι' ὕδατος καὶ πνεύματος βάπτισμα;

—Ἀναγέννησις καὶ λουτρὸν παλιγγενεσίας.

Τί λέγει ὁ Σωτὴρ περὶ τῆς ἀναγεννήσεως ταύτης;

—Ὅτι «Ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. γ' 3).

Ποῖαι αἱ ἐνέργειαι τῶν δι' ὕδατος καὶ πνεύματος βαπτισμάτων;

—Τὸ μὲν δι' ὕδατος βάπτισμα καθαρίζει τὴν ψυχὴν καὶ ἀποπλύνει τῆς τε προπατορικῆς καὶ προαιρετικῆς ἁμαρτίας, τὸ δὲ διὰ πνεύματος ἁγίου βάπτισμα ἁγιάζει τὴν ψυχήν, δωρεῖται τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, καθιστᾶ υἱοθετὸν Θεοῦ τὸν βεβαπτισμένον, καὶ κοινωνὸν τοῦ Θερχικοῦ πνεύματος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ

Τί εἶναι εὐχαριστία;

—Εὐχαριστία ἐστὶν ἡ πνευματικὴ τροφὴ τοῦ χριστιανοῦ, ἡ ζωογονοῦσα τὴν ψυχὴν καὶ φέρουσα τὸν ἄνθρωπον εἰς ἄμεσον ἐπικοινωνίαν πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, διότι ὁ κοινωνῶν λαμβάνει ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου αὐτὸ τὸ τίμιον σῶμα καὶ αὐτὸ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἑνοῦται μυστικῶς μετ' αὐτοῦ· γίνεται δὲ ἡ εὐχαριστία εἰς χαράν, εἰς ὑγείαν ψυχῆς καὶ σώματος, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Διατὶ καλεῖται εὐχαριστία;

—Διότι ἐν τῷ μυστικῷ δείπνῳ δι' εὐχαριστίας παρέδωκεν τοῖς μαθηταῖς τὸ μυστήριον.

Διατὶ λέγεται μετάληψις, καὶ μετάδοσις καὶ κοινωνία;

—Διότι ἐν τῷ μυστηρίῳ τούτῳ μεταδίδει ὁ ἱερεὺς καὶ μεταλαμβάνουσι καὶ κοινωνοῦσιν οἱ πιστοὶ τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Πῶς ἔτι ὀνομάζεται ἡ εὐχαριστία;

—«Δεῖπνον Κυριακόν» (Χρυσόστ. εἰς α' πρὸς Κορινθ. ὁμ. κζ'). «Δεῖπνον μυστικόν», «δεῖπνον θεῖον», ('Ιππολύτου εἰς παροιμ. θ' 1)· Τράπεζα Δεσποτικὴ (Θεοδωρ. εἰς α' πρὸς Κορινθ. ια' 20)· ὁμοίως καὶ ἄρτος Κυριακός, ἐπουράνιος, ἐπιούσιος, πο τήριον εὐλογίας, σῶμα Χριστοῦ, Κυριακόν, σωτήριον, αἷμα Χριζαν ὅτι ἔχει ὀξεῖα ἀμυγδαλίτιδα καὶ ἄλλοι ὅτι ἔχει πνευμονία.— χρόνια ὁ Ζουταγχαμὴν, ἡ Νεφερτρίτη καὶ τόσες διάσημες μούστοῦ τίμιον, ποτήριον ζωῆς σωτήριον κλπ.

Τὸ Μυστήριον τῆς εὐχαριστίας ὑπὸ τινος διετάχθη;

—Ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν ἑσπέραν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου· ὅστις λαβὼν ἄρτον καὶ εὐχαριστήσας ἔκλαψε καὶ εἶπε· «Λάβετε φάγετε τοῦτό μού ἐστι τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὸ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ Καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι, τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν· ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ» (Α' Κορ. ια' 24—26. Λουκ. κβ' 19—21).

Ἡ διάταξις αὕτη ἀποβλέπει καὶ ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν;

—Μάλιστα· διότι ἡ ἐντολὴ «τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν» ἡ δοθεῖσα τοῖς μαθηταῖς καὶ ὁ χρόνος «ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος»· δηλοῖ τὴν διὰ τῆς ἑαυτοῦ Ἐκκλησίας διαιώνισιν τοῦ Μυστηρίου.

Ἐκ τούτου τί ἕπεται;

—Ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει κατὰ τὸν παραδοθέντα ὑπὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τύπον νὰ ἐπιτελῇ τὴν θείαν εὐχαριστίαν, οἱ δὲ πιστοὶ νὰ μεταλαμβάνουσι τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Τί ὀφείλει ὁ χριστιανὸς νὰ πιστεύῃ μεταλαμβάνων;

—Ὅτι ὑπὸ τὰ εἴδη τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου μεταλαμβάνει αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου.

Τί δηλοῖ τὸ εἰρημένον· «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν»;

—Τὴν ἀδιάλειπτον μνήμην τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν σωτηρίων αὐτοῦ παθῶν, τῆς μεγάλης εὐεργεσίας τῆς γενομένης ἡμῖν διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως, καὶ τῶν ὧν ἠξιώθημεν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Τίνα τὰ ἀγαθὰ τὰ διδόμενα τοῖς κοινωνοῦσιν ἐπαξίως;

α) Οἱ ἀξίως μετεσλαμβάνοντες γίνονται κοινωνοὶ τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου· κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ὃν εἶπε· «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ» (Ἰωάν. ς' 5—6), καὶ 6) λαμβάνοντες τὴν ἄφεσιν τῶν ἑαυτῶν ἁμαρτιῶν ἀναδεικνυνται κληρονόμοι τῆς οὐρανίου βασιλείας καὶ λαμβάνουσι ζωὴν αἰώνιον, ὡς αὐτὸς ὁ Σωτὴρ λέγει· «Ἐὰν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα»· (Ἰωάν. ς' 5), καὶ «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ» (Ἰωάν. ς' 53—54).

Πῶς ὀφείλουσι νὰ προσέρχωνται οἱ πιστοὶ εἰς τὴν Μετάληψιν;

—Ἀξίως, μετὰ φόβου, πίστεως καὶ ἀγάπης.

Τί νουθετεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος;

—Νὰ δοκιμάζωμεν ἑαυτοὺς λέγων· «Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου» (Α' Κορινθ. ια' 29).

(ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ: Οἱ χριστιανοὶ τῶν πρώτων αἰώνων μετελάμβανον κατὰ πᾶσαν λειτουργίαν, ἔπειτα καθ' ἑβδομάδα, ὕστερον σπανιώτερον κατὰ τὰς ἐπισήμους ἑορτάς καὶ τελευταῖον κατὰ συγκατάβασιν τῆς Ἐκκλησίας, τουλάχιστον τετράκις τοῦ ἔτους· οἱ ἄξιοι ὅμως δύνανται νὰ μεταλαμβάνωσι συνεχέστερον.

Ἀκριβέστατα περιγράφει τοῦτο τὸ ἔθος τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας Ἰουστῖνος ὁ μάρτυς ἐν τῇ πρὸς Ἀντωνῖνον ἀπολογίᾳ· «Τῇ τοῦ ἡλίου λεγομένῃ ἡμέρᾳ πάντων κατὰ πόλεις ἢ ἀγροὺς μενόντων ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέλευσις γίνεται, καὶ τὰ ἀπομνημονεύματα τῶν Ἀποστόλων, ἢ τὰ συγγράμματα τῶν προφητῶν ἀναγινώσκεται μέχρις ἐγχωρεῖ. Εἶτα παυσαμένου τοῦ ἀναγινώσκοντος, ὁ προεστὼς διὰ λόγου τὴν νουθεσίαν καὶ πρόσκλησιν τῆς τῶν καλῶν τούτων μιμήσεως ποιεῖται· ἔπειτα ἀνιστάμεθα κοινῇ πάντες, καὶ εὐχὰς πέμπομεν καί, ὡς προέφημεν, παυσαμένων ἡμῶν τῆς εὐχῆς, ἄρτος προσφέρεται καὶ οἶνος καὶ ὕδωρ· καὶ ὁ προεστὼς εὐχὰς ὁμοίως καὶ εὐχαριστίας, ὅση δύναμις αὐτῷ ἀναπέμπει, καὶ ὁ λαὸς ἐπευφημεῖ, λέγων τὸ ἀμήν· καὶ ἡ διάδοσις καὶ ἡ μετάληψις ἀπὸ τῶν εὐχαριστηθέντων ἑκάστῳ γίνεται, καὶ τοῖς οὐ παροῦσι διὰ τῶν δικόνων πέμπεται. Οἱ εὐπορροῦντες δὲ καὶ βουλόμενοι, κατὰ προαίρεσιν ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ, ὃ βούλεται δίδωσι, καὶ τὸ συλλεγόμενον παρὰ τῷ προεστῶτι ἀποτίθεται. Αὐτὸς ἐπικουρεῖ ὀρφανεῖς τε καὶ χήραις, καὶ τοῖς διὰ νόσον ἢ ἄλλην αἰτίαν λειπομένοις, καὶ τοῖς ἐν δεσμοῖς οὖσι, καὶ τοῖς παροικοῦσι ξένοις, καὶ ἁπλῶς πᾶσι τοῖς ἐν χρείᾳ οὖσι κηδεμὼν γίνεται. Τὴν δὲ τοῦ Ἡλίου ἡμέραν κοινῇ πάντες τὴν συνέλευσιν ποιούμεθα, ἐπειδὰν πρώτη ἐστὶν ἡμέρα, ἐν ᾗ ὁ Θεὸς τὸ σκότος καὶ τὴν ὕλην τρέψας, κόσμον ἐποίησε, καὶ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἡμέτερος σωτήρ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐκ νεκρῶν ἀνέστη». Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Ἰουστῖνος. Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι εἰς τοὺς χρόνους τοῦ θείου τούτου πατρὸς ἡ σύναξις τῶν πιστῶν ἐγίνετο κατὰ πᾶσαν Κυριακήν· ὅτι κατὰ πᾶσαν σύναξιν ἀνεγίνωσκον ἐκ τῆς παλ. καὶ νέας διαθήκης· ὅτι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐδίδασκε τὸν λαὸν ὁ Ἐπίσκοπος· ὅτι μετὰ τὴν διδαχὴν ἐγίνετο προσευχὴ κοινή, ἔπειτα ἡ ἱερουργία τοῦ μυστηρίου, ἐκ τοῦ ὁποίου μετελάμβανον ὄχι μόνον οἱ παρόντες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπόντες. Ὅτι πρέπει πάντες ἐξίσου οἱ πιστοὶ νὰ κοινωνῶσι καὶ κατὰ τὰ δύο εἴδη τοῦ μυστηρίου, γίνεται φανερὸν ἀπὸ τὴν διαταγὴν τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου (Α' Κορινθ. ι' 16, 21 καὶ κεφ. ια' 23—26), ἀπ' αὐτὸν τὸν ὀρθὸν λόγον, ὅστις πείθει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑφίσταται οὐδεμία διαφορὰ κατὰ τοῦτο μεταξὺ ἱερέως καὶ λαϊκοῦ, (κατὰ τὸ Α' Κορινθ. ι' 17. Γαλάτ. γ' 28 καὶ Ἐφεσ. δ' 4) καὶ τελευταῖον ἀπ' αὐτὴν τὴν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὴ ἐκ τοῦ καιροῦ τῶν Ἀποστόλων μέχρι τῆς σήμερον ἔδιδε καὶ δίδει τὸν ἄρτον καὶ τὸν οἶνον ἐπίσης εἰς τοὺς λαϊκούς, καθὼς καὶ εἰς τοὺς κληρικούς· καὶ αὐτὴ τῶν Λατίνων ἡ Ἐκκλησία κατὰ μέρος μετέδιδεν ἐπίσης τὴν εὐχαριστίαν εἰς ὅλους καὶ κατὰ τὰ δύο εἴδη μέχρι τοῦ χιλιοστοῦ διακοσιοστοῦ ἔτους· καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Λιράνος Πανοπλ. Βιβλ. 6' κεφ. 56 καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν δυτικῶν· ἐκ τῶν ὁποίων φαίνεται πόσον εἶναι ἀνίσχυρος ἡ αἰτία τῆς καταργήσεως αὐτοῦ τοῦ παλαιοῦ ἔθους, τὴν ὁποίαν προφασίζεται ὁ Λιράνος εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ ἑνδεκάτου κεφ. τῆς Α' πρὸς Κορινθ. «Νῦν δὲ (λέγει) δίδοται μόνον ὑποκάτω εἰς ἓν εἶδος ἡ εὐχαριστία, διὰ τὸν κίνδυνον τῆς ἐκχύσεως τοῦ αἵματος». Ἀλλ' ὦ καλὲ Λιράνε, ἂν ἡ Ἐκκλησία σου δὲν ἐφοβήθη αὐτὸν τὸν κίνδυνον χιλίους διακοσίους χρόνους, ἔδειξε μὲ τοῦτο, ὅτι δὲν ἦτον ὁ κίνδυνος τόσον μέγας, ὥστε νὰ καταργήση παλαιὸν ἔθος Ἐκκλησίας).

Τί λέγει ὁ Σωτὴρ περὶ τῆς ἀπολύτου ἀνάγκης τῆς θείας μεταλήψεως;

—Τὰ ἑξῆς. «Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς» (Ἰωάν. ς' 53).

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΜΕΤΑΞΥ ΣΑΜΗΣ — ΙΘΑΚΗΣ — ΠΑΤΡΑΣ

ΕΚ ΠΑΤΡΩΝ	ΕΚ ΣΑΜΗΣ
ΔΕΥΤΕΡΑ	
12.00 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ	07.15 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ (ΚΑΙ ΚΕΡΚΥΡΑ)	08.45 ΙΟΝΙΟΝ
20.30 ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ (Ο-ΧΛΗΡΑ)	16.00 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
ΤΡΙΤΗ	
11.00 ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	06.30 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
12.00 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ	07.15 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ (ΚΑΙ ΙΘΑΚΗ)	08.45 ΙΟΝΙΟΝ
20.30 ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	16.00 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ
ΤΕΤΑΡΤΗ	
12.00 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ (ΚΑΙ ΙΘΑΚΗ)	07.15 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ
	08.45 ΙΟΝΙΟΝ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ	17.00 ΙΟΝΙΟΝ
21.00 ΙΟΝΙΟΝ	
ΠΕΜΠΤΗ	
12.00 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ	07.15 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ (ΚΑΙ ΙΘΑΚΗ)	08.45 ΙΟΝΙΟΝ
20.30 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ	16.00 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	
11.00 ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	06.30 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
12.00 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ (ΚΑΙ ΙΘΑΚΗ)	07.15 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ
	08.45 ΙΟΝΙΟΝ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ	16.00 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
20.30 ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ (Ο-ΧΛΗΡΑ)	17.00 ΙΟΝΙΟΝ
21.00 ΙΟΝΙΟΝ	
ΣΑΒΒΑΤΟΝ	
11.00 ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	06.30 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
12.00 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ	07.15 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ (ΚΑΙ ΙΘΑΚΗ)	08.45 ΙΟΝΙΟΝ
20.30 ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	16.00 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ	
11.00 ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	06.30 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
12.00 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ (ΚΑΙ ΙΘΑΚΗ)	07.15 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ
	08.45 ΙΟΝΙΟΝ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ	16.00 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
20.30 ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ Κ. ΤΣΙΜΑΡΑ

ΤΗΛΕΦ. 277-783 & 270-948

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ Ο.Σ.Ε.-Κ.Τ.Ε.Λ.

ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ Ο.Σ.Ε.

ΔΙ' ΑΘΗΝΑΣ: 5,20, 6, 6.30, 7, 7.30, 8, 9, 9,45, 10.30, 11,15 12.00, 12.45, 13.30, 14.15 15.00, 15.45, 16.30, 17.20, 17. 45, 18.30, 19.15, 20.15, 21.00.

ΔΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΝ: 7.00 μέσῳ Ἀθηνῶν, 9.30 μέσῳ Ρίου. 17.30 μέσῳ Ἀθηνῶν.

ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ Κ.Τ.Ε.Λ.

ΓΡΑΜΜΗΣ ΠΑΤΡΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Ἐκ Πατρῶν: 5.30, 6.45, 8, 9, 10, 11.30, 13, 14, 15, 16, 17. 18, 19.45, 21.15. Ἐξ Ἀθηνῶν: 6.30, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14. 15, 16, 17, 18, 19.30 21

ΓΡΑΜΜΗΣ ΠΑΤΡΩΝ — ΑΧΑΪΑΣ — ΠΥΡΓΟΥ. Ἐκ Πατρῶν 5.45, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 18, 30, 20

ΓΡΑΜΜΗΣ ΠΑΤΡΩΝ — ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ. Ἐκ Πατρῶν: 7, 7.10, 14 Ἐκ Τριπόλεως: 7, 15

Ἐκ Πατρῶν: Διὰ Καλάβρυτα 5 45, 7.10, 10, 13.10, 15.30. Διὰ Δάφνην 10.

ΓΡΑΜΜΗΣ ΠΑΤΡΩΝ — ΑΙΓΙΟΥ: 5.45, 7.30, 8.35, 9.35, 10 35, 11.35, 12.05, 12.30, 13.05 13.35, 14.15, 15.15, 16.05, 17 05, 18.05, 19.05, 20.05 Ἐξ Αἰγίου: 6.15, 6.50, 7.30, 8.30, 9 15, 10, 11, 12, 12.30, 13, 14.05 15, 16, 17, 18 19 20.05

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΙΑΛΕΛΗΣ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ
ΡΗΓΑ ΦΕΡΡΑΙΟΥ 68 — ΤΗΛΕΦ 276 892

Dr ΑΝΔΡΕΑΣ Δ. ΚΑΤΣΑΜΠΑΣ
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ — ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
(Νοσοκομεῖον Α. Συγγροῦ)
REGISTRAR OF ST. JOHN'S HOSPITAL FOR DISEOSES OF THE SKIN, UNIVERSITY OF LONDON
Δέχεται εἰς τὴν Ἀθήνα Σκουφᾶ 35 καὶ Βουκουρεσίου τηλέφ. 3619-542, καθ' ἑκάστην 6—8.30 πλὴν Σαββάτου

ΕΛΛΑΣ-ΙΤΑΛΙΑ

ΦΕΡΡΥ ΜΠΩΤ „ΓΙΩΡΓΙΟΣ"
4.000 ΤΟΝΝΩΝ
Ἀναχωρήσεις ἐκ Πατρῶν διὰ Μπρίντιζι ὥρα 9.30 μ.μ Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον
Πληροφορίαι · εἰσιτήρια εἰς ἅπαντα τὰ γραφεῖα ταξιδίων 10% ΕΚΠΤΩΣΗ εἰς τὰ εἰσιτήρια ἀ—λέ—ρετοῦρ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ
ΑΔΕΛΦΩΝ ΙΓΓΛΕΣΗ
Οὐ Ἀμαλίας 12, τηλ. 277.776, 277.676, 277.151

Διὰ τὴν ΑΓΚΩΝΑ
ΔΕΥΤΕΡΑ — ΤΡΙΤΗ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ — ΣΑΒΒΑΤΟ
KARAGEORGIS LINES
ΤΑ ΠΟΛΥΤΕΛΗ ΦΕΡΡΥ — ΜΠΩΤ
F/B MEDI ERRAN